

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
УПРАВЛІННЯ, ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕСУ

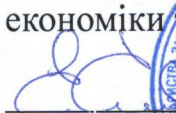

МАУП

Кафедра публічного адміністрування

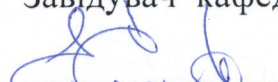
ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
інституту управління,
економіки та бізнесу

(підпис)
Інна СЕМЕНЕЦЬ-ОРЛОВА
«17» вересня 2025 р.

Схвалено на засіданні кафедри
публічного адміністрування
Протокол № 1 від «28» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Інна СЕМЕНЕЦЬ-ОРЛОВА

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МУНІЦИПАЛЬНА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА

Рівень вищої освіти першого (бакалаврського)
(назва освітнього рівня, ОКР)
Галузь знань: 28 Публічне управління та адміністрування
(шифр і назва галузі)
Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування
(шифр і назва спеціальності)
Освітньо-професійна програма: Публічне управління та адміністрування
(назва освітньої програми)

Розробник силябусу навчальної дисципліни:

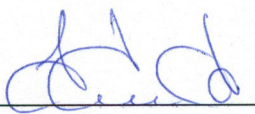
Телендій Андій Андрійович, кандидат наук з державного управління, доцент кафедри публічного адміністрування.

Викладач:

Телендій Андій Андрійович, кандидат наук з державного управління, доцент кафедри публічного адміністрування.

Силябус розглянуто і затверджено на засіданні кафедри публічного адміністрування

Протокол № 1 від « 28 » серпня 2025р.

Завідувач кафедри Інна СЕМЕНЕЦЬ-ОРЛОВА

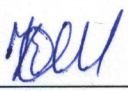
Силябус погоджено з гарантом освітньої програми «Публічне управління та адміністрування»

« 29 » серпня 2025р.

Гарант освітньої програми Ганна КУЗЬМЕНКО

Силябус перевірено

« 01 » вересня 2025р.

Заступник директора ННІУЕБ Ірина КАЛІНА

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № ____;

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № ____;

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № ____;

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № ____.

ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»

Навчально-науковий інститут управління, економіки та бізнесу

Кафедра публічного адміністрування

Назва дисципліни	Муніципальна соціально-економічна політика
Викладач (-і)	Телендій Андрій Андрійович
Портфоліо викладача (-ів)	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/institut-ekonomiki/kafedra-publichnogo-administruvannya.html
Контактний тел.	+38-(063)-745-*7-*2
E-mail:	telenandrew@gmail.com
Сторінка дисципліни на сайті	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/institut-ekonomiki/kafedra-publichnogo-administruvannya/silabusi.html
Консультації	четвер, 2 години, 10.00-11.20, корп. 2, каб. 19

1. Коротка анотація до дисципліни. Дисципліна «Муніципальна соціально-економічна політика» присвячена вивченню теоретичних основ та практичних механізмів управління розвитком територіальних громад в умовах децентралізації. Курс охоплює інструментарій формування локальної стратегії розвитку, управління муніципальними активами, залучення інвестицій у громаду та реалізацію соціальних стандартів на місцевому рівні. Особлива увага приділяється взаємодії органів місцевого самоврядування з бізнесом та громадськістю (проекти ГЧП), бюджетному забезпеченню муніципальних програм та методам стимулювання економічної активності в межах муніципалітетів. Дисципліна формує у студентів компетенції щодо розробки ефективних управлінських рішень, спрямованих на підвищення якості життя населення та забезпечення стійкого розвитку територій.

2. Мета навчальної дисципліни «Муніципальна соціально-економічна політика» – формування у майбутніх фахівців системи сучасних знань про зміст, принципи та методи реалізації муніципальної політики, а також розвиток практичних навичок щодо стратегічного планування та оперативного управління соціально-економічними процесами на рівні територіальної громади.

Завдання: розкрити сутність муніципальної політики як складової державної регіональної політики та визначити роль органів місцевого самоврядування у забезпеченні добробуту громади; вивчити нормативно-правову базу та інституційні засади формування соціально-економічної політики на рівні територіальних громад; ознайомити з методами аналізу ресурсного потенціалу муніципалітету (природного, фінансового, людського) та оцінки конкурентоспроможності територій; сформувати вміння розробляти стратегії розвитку громад, цільові муніципальні програми та плани заходів щодо їх реалізації; навчити методам моніторингу та оцінки ефективності муніципальних послуг, соціального захисту та інфраструктурних проєктів; розвинути навички комунікації з основними стейкхолдерами територіального розвитку для забезпечення прозорості та партисипативності (участі громадян) у прийнятті рішень.

3. Формат курсу: очний (*offline*).

4. Програмні результати навчання (інтегральні, фахові компетентності):

Компетентність	Ступінь сформованості компетентності	Оцінювання
Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових	Повністю. Співвідноситься з метою курсу	Поточне, Модульний контроль, підсумкове (залік)

методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов		
Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми	Поточне, Модульний контроль, підсумкове (залік)
Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів	Повністю. Співвідноситься з метою курсу	Поточне, Модульний контроль, підсумкове (залік)
Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми	Поточне, Модульний контроль, підсумкове (залік)
Здатність використовувати в процесі підготовки і впровадження управлінських рішень сучасні ІКТ	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми	Поточне, Модульний контроль, підсумкове (залік)
Здатність використовувати систему електронного документообігу	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми	Поточне, Модульний контроль, підсумкове (залік)
Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми	Поточне, Модульний контроль, підсумкове (залік)
Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності	Повністю. Співвідноситься з метою курсу	Поточне, Модульний контроль, підсумкове (залік)
Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми	Поточне, Модульний контроль, підсумкове (залік)
Здатність впроваджувати інноваційні технології	Частково. Разом з іншими освітніми компонентами освітньої програми	Поточне, Модульний контроль, підсумкове (залік)
Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування	Повністю. Співвідноситься з метою курсу	Поточне, Модульний контроль, підсумкове (залік)
Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування	Повністю. Співвідноситься з метою курсу	Поточне, Модульний контроль, підсумкове (залік)

5. Тривалість курсу. 90 годин (3 кредити ЄКТС), з них: 42 аудиторних годин і 48 годин самостійної роботи; залік – 2 години.

6. Статус дисципліни: обов'язкова.

7. Пререквізити: дисципліна «Муніципальна соціально-економічна політика» передбачає попереднє опанування знаннями та вміннями з навчальних дисципліни: «Державна соціальна політика», «Кадрова політика і державна служба», «Управління розвитком територіальної громади», «Нормативно-правові аспекти публічного управління», «Консалтинг у публічному управлінні».

8. Технічне й програмне забезпечення/обладнання: в освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, комп'ютерні лабораторії, конференц-зали, бібліотека. Вивчення окремих тем і виконання семінарських завдань потребує доступу до інформації зі всесвітньої мережі Інтернет, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.

9. Політика курсу. Для успішного засвоєння курсу «Муніципальна соціально-економічна політика» здобувач освіти має:

- регулярно відвідувати лекційні та практичні заняття;
- систематично, системно й активно працювати на лекційних і практичних заняттях;
- відпрацьовувати пропущені заняття або незадовільні оцінки, отримані на заняттях;

- виконувати у повному обсязі завдання, які вимагає підготувати викладач, належна їх якість;
- виконувати контрольні та інші самостійні роботи;
- дотримуватися норм академічної поведінки та етики.

Курс «Муніципальна соціально-економічна політика» передбачає засвоєння та дотримання принципів етики та академічної доброчесності, зокрема орієнтації на запобігання плагіату у будь-яких його проявах: всі роботи, доповіді, есе, реферати та презентації мають бути оригінальними та авторськими, не переобтяженими цитатами, що мають супроводжуватися посиланнями на першоджерела. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

Оцінювання здобувача освіти орієнтовано на отримання балів за активність на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійної роботи, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички за які можуть бути, за рішенням викладача, нараховані додаткові (бонусні) бали (участь у круглих столах, наукових конференціях, олімпіадах та наукових конкурсах серед студентів).

10. Зміст дисципліни: Курс складається з трьох змістових модулів. Кожен модуль, у свою чергу, складається з лекційної та семінарської частин:

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади муніципальної політики в умовах децентралізації (лекційні теми 1-4, семінарські теми 1-4):

Тема 1. Муніципальна політика в системі публічного управління.

Тема 2. Нормативно-правове забезпечення та інституційне середовище розвитку громад.

Тема 3. Ресурсний потенціал територіальної громади.

Тема 4. Стратегічне планування розвитку муніципальних утворень.

Змістовий модуль 2. Механізми стимулювання місцевого економічного розвитку (лекційні теми 5-8, семінарські теми 5-8):

Тема 5. Фінансово-бюджетна політика на муніципальному рівні.

Тема 6. Управління муніципальною власністю та активами.

Тема 7. Інвестиційна та інноваційна політика громад.

Тема 8. Підтримка малого та середнього підприємництва (МСБ).

Змістовий модуль 3. Соціальний вектор муніципальної політики та оцінка її ефективності (лекційні теми 9-12, семінарські теми 9-12):

Тема 9. Муніципальна соціальна інфраструктура та послуги.

Тема 10. Політика у сфері житлово-комунального господарства (ЖКГ) та благоустрою.

Тема 11. Публічно-приватне партнерство (ППП) та залучення громадськості.

Тема 12. Моніторинг та оцінка результативності муніципальної політики.

11. Форми і методи навчання. Основними видами навчальних аудиторних занять є **лекції, семінарські заняття, консультації**.

При викладанні *лекційного матеріалу* передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як проблемні лекції, лекції-візуалізації.

Проблемна лекція забезпечує безпосередній контакт викладача з аудиторією і дозволяє привернути увагу студентів до найбільш важливих проблематичних питань з відповідної теми, визначаючи у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу та спонукаючи слухачів до критичного та самостійного мислення, до осмислення всіх наявних аргументів «за» та «проти», до формування та обґрунтування власної позиції.

Лекція-візуалізація включає візуальну форму подачі лекційного матеріалу за допомогою технічних засобів навчання. Читання такої лекції зводиться до розгорнутого або короткого коментування викладачем візуальних матеріалів, що переглядаються.

При проведенні *семінарських занять* передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як-от: робота у малих групах, рольові ігри, дискусія, публічні виступи, виступи з опануванням, групові проекти та кейс-завдання.

Здобувачі опрацьовують інформацію та проводять наукові дослідження самостійно, у свій вільний час, в тому числі за допомогою всесвітньої мережі Інтернеті бібліотек (*див. рекомендовану літературу*), під час занять виконують усні та письмові завдання, виступають із доповідями та презентаціями, що можуть бути підготовленими як у групі, так і індивідуально, моделюють поведінку у конкретних ситуаціях, пов'язаних з проведенням наукових досліджень, апробацією та публікацією їх результатів, підготовкою, виконанням і захистом магістерських робіт.

12. Оцінювання знань здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП» (https://drive.google.com/file/d/1b19SAAb9_C7rwcO5LCgluDAglSflyArq/view).

13. Система оцінювання навчальних досягнень здобувачів

	Поточний контроль знань										Модульна контрольна робота	Залік**	Загальна кількість балів
Теми	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	20	20**	100
Робота на семінарському занятті	10		10		5	10		5	10				
Самостійна робота	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3			

*Таблиця містить інформацію про максимальні бали за кожен вид навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу освіти виставляють оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та розподіл балів, які вони отримують, регламентуються Положенням про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП».

Модульний контроль. Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни «Муніципальна соціально-економічна політика» проводиться на останньому занятті модуля у письмовій формі, у вигляді тестування, а саме, тести закритої форми: тест-альтернатива, тест-відповідність.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи з навчальної дисципліни «Муніципальна соціально-економічна політика»:

при оцінюванні модульної контрольної роботи враховується обсяг і правильність виконаних завдань:

- оцінка «відмінно» (А) ставиться за правильне виконання всіх завдань (або більше 90% усіх завдань);

- оцінка «добре» (В) ставиться за виконання 80% усіх завдань;

- оцінка «добре» (С) ставиться за виконання 70% усіх завдань;

- оцінка «задовільно» (D) ставиться, якщо правильно виконано 60% запропонованих завдань;

- оцінка «задовільно» (Е) ставиться, якщо правильно виконано більше 50% запропонованих завдань;

- оцінка «незадовільно» (FX) ставиться, якщо завдань виконано менше від 50 %.

Неявка на модульну контрольну роботу – 0 балів.

Вище наведені оцінки трансформуються в рейтингові бали у такий спосіб:

«А» – 18-20 балів;

«В» – 16-17 балів;

«С» – 14-15 балів;

«D» – 12-13 балів.

«Е» – 10-11 балів;

«FX» – менше 10 балів.

14. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання. Під час вивчення курсу здобувачами виконуються *самостійні роботи* (див. Робоча програма з навчальної дисципліни «Муніципальна соціально-економічна політика»).

15. Форми методи контролю. Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий (семестровий).

Поточний контроль здійснюють під час проведення практичних, лабораторних і семінарських занять, метою якого є систематична перевірка розуміння та засвоєння теоретичного навчального матеріалу, умінь використовувати теоретичні знання під час виконання практичних завдань тощо. Можливості поточного контролю є надзвичайно широкими: мотивація навчання, стимулювання навчально-пізнавальної діяльності, диференційований підхід до навчання, індивідуалізація навчання тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз законодавства та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- самостійне опрацювання тем;

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий.

Методи поточного контролю: усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, повідомлення тощо); письмовий контроль (контрольна робота, реферат, виклад матеріалу на задану тему в письмовій формі тощо); комбінований контроль; презентація самостійної роботи; спостереження як метод контролю; тестовий контроль; проблемні ситуації.

16. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання: залік.

Залік проводиться в усній формі: до завдання входять 2 теоретичних питання, за відповідь на які максимально можливо отримати 20 балів.

Перерахування у традиційну систему:

- 20 балів – здобувач надав правильні та повні відповіді на всі запитання: «зараховано», А, 100-90 балів;
- 15 балів – здобувач відповів на всі запитання, проте допустив певні неточності у визначеннях базових категорій, які не впливають на правильність відповіді в цілому: «зараховано», В/С, 89-75 балів;
- 10 балів – здобувач відповів недостатньо повно і конкретно на поставлені запитання, хоч і відобразив знання основного програмного матеріалу; ця оцінка також відповідає правильній відповіді на одне з двох поставлених питань: «зараховано», D/E, 74-60 балів;
- 0 балів – здобувач надав неправильні відповіді на поставлені запитання, виявив неналежний рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу та неспроможність послідовно і правильно аргументувати свою відповідь, або взагалі не в змозі відповісти на поставлені запитання: «не зараховано», F–FX, 59-0.

17. Орієнтовний перелік питань для семестрового комплексного контролю

1. Поняття муніципальної соціально-економічної політики та її роль у публічному управлінні.
2. Суб'єкти та об'єкти муніципальної політики.
3. Принципи формування та реалізації політики на рівні територіальної громади.
4. Взаємодія державної регіональної політики та муніципального розвитку.
5. Вплив децентралізації на розширення повноважень органів місцевого самоврядування (ОМС).
6. Правове забезпечення муніципальної політики: Конституція України та профільні закони.
7. Європейська хартія місцевого самоврядування як основа муніципального права.

8. Поняття спроможної територіальної громади та критерії її оцінки.
9. Ресурсний потенціал громади: склад та методи інвентаризації.
10. Демографічний паспорт громади та його значення для соціального планування.
11. Методологія стратегічного планування розвитку муніципальних утворень.
12. SWOT-аналіз як інструмент діагностики стану територіальної громади.
13. Етапи розробки Стратегії розвитку громади.
14. Роль громадського обговорення у процесі стратегічного планування.
15. Формування місії та дерева цілей розвитку муніципалітету.
16. Поняття «сталого розвитку» в контексті муніципального управління.
17. Операційне планування: зв'язок стратегії з поточними планами заходів.
18. Інституційне забезпечення муніципальної політики: виконкоми, відділи, комунальні установи.
19. Місцеве самоврядування як інститут громадянського суспільства.
20. Зарубіжний досвід муніципального управління (на прикладі країн ЄС).
21. Фінансова основа муніципальної політики: склад доходів місцевих бюджетів.
22. Місцеві податки і збори як інструмент регулювання економіки громади.
23. Бюджет розвитку муніципалітету: джерела формування та напрями використання.
24. Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі громади.
25. Міжбюджетні трансферти: дотації та субвенції в системі муніципальних фінансів.
26. Поняття місцевого економічного розвитку (МЕР): цілі та ключові фактори.
27. Управління об'єктами комунальної власності.
28. Оренда та приватизація комунального майна: процедури та ефективність.
29. Земельні ресурси громади як джерело наповнення бюджету.
30. Інвестиційний паспорт територіальної громади та його структура.
31. Форми залучення інвестицій у муніципальний сектор.
32. Індустріальні парки як точки економічного зростання громад.
33. Муніципальний маркетинг та брендинг територій.
34. Підтримка малого та середнього підприємництва (МСП) на місцевому рівні.
35. Роль муніципальних грантів у розвитку локального бізнесу.
36. Регуляторна політика органів місцевого самоврядування.
37. Публічно-приватне партнерство (ППП): форми та переваги для громади.
38. Енергоефективність та енергозбереження в муніципальному господарстві.
39. Проекти міжнародної технічної допомоги для розвитку громад.
40. Муніципальні запозичення та випуск місцевих облігацій.
41. Соціальна інфраструктура громади: управління освітою та медициною.
42. Стандарти та якість надання муніципальних послуг.
43. Організація роботи Центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП).
44. Соціальний захист вразливих верств населення на рівні громади.
45. Муніципальна політика у сфері житлово-комунального господарства.
46. Благоустрій територій та утримання громадського простору.
47. Екологічна політика муніципалітету та поводження з твердими побутовими відходами.
48. Транспортна логістика та пасажирські перевезення в межах громади.
49. Розвиток туристичного потенціалу муніципальних утворень.
50. Партисипативне бюджетування (бюджет участі) як інструмент прямої демократії.
51. Електронне врядування (e-government) на місцевому рівні.
52. Концепція Smart City (Розумне місто) в українських реаліях.
53. Взаємодія ОМС з об'єднаннями співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ).
54. Комунікаційна стратегія муніципальної влади: робота із соціальними мережами та ЗМІ.
55. Моніторинг виконання планів соціально-економічного розвитку громади.
56. Система індикаторів оцінки ефективності муніципальної політики.
57. Публічне звітування голови громади та прозорість діяльності ради.
58. Кадрова політика в органах місцевого самоврядування.
59. Антикорупційні заходи в системі муніципального управління.

60. Особливості муніципальної політики в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення.

18. Шкала відповідності оцінок

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

19. Рекомендовані джерела (література):

Основна:

1. Утвенко В. В. Муніципальна соціально-економічна політика : навч. посіб. / В. В. Утвенко ; Міжрегіон. акад. упр. персоналом. — К. : Персонал, 2011. — 138, [1] с. : табл. ; 21 см. — Бібліогр.: с. 133—137 (60 назв). — 1 000 пр. — ISBN 978-617- 02-0073-0. — [2011-21706]
2. Соціологічні виміри муніципальної політики. Конспект лекцій для здобувачів спеціальності 054 Соціологія, освітньої програми «Соціологія муніципальної політики» / уклад.: Л.В. Афанасьєва, І.В.Букрєєва, Н.І.Глебова., Л.Ф.Глинська, Запоріжжя: ФОП Однорог Т.В. , 2023. 165 с.
3. Місцеве самоврядування в Україні. Актуальне законодавство та судова практика. Київ: «Центр учбової літератури», 2021. 452 с.
4. Місцеве самоврядування в Україні: теорія і практика. Посібник для депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів / Б.А. Руснак. — Одеса, 2016. — 736с
5. Бодров В. Г. Державне регулювання економіки та економічна політика [Текст] : навч. посіб. / В. Г. Бодров, О. М. Сафронова, Н. І. Балдич. — К. : Академвидав, 2010. — 520 с. — (Серія “Альма-матер”).
6. Територіальні громади в умовах децентралізації: ризики та механізми розвитку: монографія / за ред. Кравціва В. С., Сторонянської І. З. Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України, 2020. 531 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»).

Додаткова:

1. МАЗАРАКІ А. і УМАНЦІВ У. 2025. Економічна політика в умовах глобальної нестабільності. Scientia fructuosa. 159, 1 (Лют 2025), 4–26. DOI: [https://doi.org/10.31617/1.2025\(159\)01](https://doi.org/10.31617/1.2025(159)01).
2. Берченко Г.В., Петришина М.О. Роль муніципальної політики у забезпеченні регіонального розвитку: конституційно-правовий аспект. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, 2026. Серія ПРАВО. Випуск 93: частина 1. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2026.93.1.29>
3. Децентралізація і формування політики регіонального розвитку в Україні : наук. доп. / [Шевченко О. В., Романова В. В., Жаліло Я. А. та ін.] ; за наук. ред. д-ра екон. наук Я. А. Жаліла. — Київ : НІСД, 2020. — 153 с.
4. Серьогіна, С. Г., Бодрова, І. І., Петришина, М. О. Муніципально-правова політика як пріоритетний напрямок правової політики в умовах реформування територіальної організації влади та європейської інтеграції України. Вісник НАПрНУ. 2021, № 3. — 15 с. DOI: [10.37635/jnalsu.28\(3\).2021.129-143](https://doi.org/10.37635/jnalsu.28(3).2021.129-143)
5. Андрійів Б. Є. Новий муніципалізм : глобальна «політика на основі місця». Політикус. 2022. № 5. С. 93–104. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2022-5.14>.

6. Бойчук А.Ю., Тарасов А.В., Джус А.Р. ПИТАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА МУНІЦИПАЛІЗМУ В ПРАВОВИХ ПОЗИЦІЯХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ. Юридичний науковий електронний журнал № 8/2025. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-8/64>
7. Горохова Л. В. SWOT-аналіз як метод стратегічного планування в умовах реформування місцевого самоврядування. Актуальні проблеми філософії та соціології. DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v055.2025.32>
8. Ірина СТОРОНЯНСЬКА, Христина ПАТИЦЬКА, Андрій ДУБ. Посібник «Місцевий економічний розвиток у територіальних громадах: антикризові інструменти у воєнний і післявоєнний період» розроблено в межах реалізації проекту «Формування програм місцевого економічного розвитку через інтеграцію переміщених підприємств і ВПО в економічне життя місцевих громад». ЛЬВІВ 2022. - С.71. <https://decentralization.ua/uploads/library/file/838/LED.pdf>
9. Reshetilov, G. (2022). Local economic development in territorial communities. Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science, 26(1), 69-78. [https://doi.org/10.56407/2313-092X/2022-26\(1\)-7](https://doi.org/10.56407/2313-092X/2022-26(1)-7)
10. М. О. Писаренко. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОБ'ЄКТІВ КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ. Держава та регіони. Серія: Право, 2021 р., № 4 (74). DOI <https://doi.org/10.32840/1813-338X-2021.4.28>
11. Надання адміністративних послуг у муніципальному секторі. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування / В.Тимошук / Асоціація міст України – К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. – 124 с.
12. Концепція розумного міста (smart city): визначення, особливості та характеристика українських реалій /О. Булавка, І. Вінніченко, Г. Іобідзе, Р. Кубанов, // Структурні, просторові, технічні та організаційно-економічні чинники інноваційного розвитку будівельної галузі України в сучасних умовах : матеріали науково-практичної конференції (30-31 травня 2023р, м. Київ) / Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. – Київ : КНУБА, 2023. - С. 20 – 22. – Бібліогр. : 9 назв.
13. Носань, Н., & Кусяка М. (2021). ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ. Економіка та суспільство, (26). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-57>
14. Ogorodniichuk, M., & Kovalenko H. (2025). ANTI-CORRUPTION MEASURES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION SYSTEM OF UKRAINE. Public Management and Policy, (6)(10). <https://doi.org/10.70651/3041-2498/2025.6.03>
15. Буга, В. В., Куракін, О. М., & Рибалкін, А. О. (2025). ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ МУНІЦИПАЛЬНОЇ ВЛАДИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ. Правовий часопис Донбасу, (4), 3–9. <https://doi.org/10.32782/2523-4269-2025-93-3-9>